

Egyetem napja 2021.10.03.

Dr. Jakab Sámuel laudációja

Életútja

Jakab Sámuel 1931. november 19-én született a Maros megyei Szásznádason nemesi gazdálkodó család ötödik és egyetlen legkisebb fiúgyermekeként. Vallása unitárius. Életét és későbbi elhivatottságát nagyban befolyásolta, hogy a falu a második bécsi döntés után Romániához csatolódt.

Felesége Varga Éva, biológia–földrajz szakos tanár, hatvan éve házasok. Két fiuk született: András villamosmérnök, Zoltán építőmérnök.

Tanulmányai

Elemi iskolai tanulmányait (1939-1943) szülőfalujában, általános iskolai ciklusát (1943-1948) Erzsébetvárosban a Timotei Cipariu főgimnáziumban (román nyelven), majd ezt követően (1948-1951) a marosvásárhelyi Református Kollégiumból átnevezett 2-es számú Magyar Tannyelvű Fiúlíceumban (ma Bolyai Farkas Elméleti Líceum) végezte a középiskolát.

Földbirtokos származása miatt közvetlen a középiskolai tanulmányai után nem iratkozhatott be az egyetemre, így 1952 áprilisától egészen 1955 szeptemberéig bő három éves munkaszolgálatos katonai ciklusra kényszerült a lupényi szénbányászati vállalat keretében.

Egyetemi tanulmányait 1955-1960 időszakban végezte a kolozsvári Victor Babeş, illetve Babeş-Bolyai Tudományegyetem Földrajz-földtan Kar fizikai földrajz szakán, talajföldrajz–felszínalaktan szakirányban.

Tudományos fokozatszerzése érdekében 1972-1977 időszakban a Bukaresti Tudományegyetem Földtan-földrajz Karának doktori képzésén vesz részt. A doktori cím (PhD) cím megszerzésére 1977 decemberében került sor a „*Lejtőalakító folyamatok és negyedkori üledékek a Küküllő-menti dombvidék észak-keleti részén*” című disszertációval.

Szakmai pályafutása

Szakmai pályafutását geológus térképészként kezdte (1960-1961) a Kolozsvári Bányavállalatnál (Intreprinderea Minieră Cluj), majd (1961-1962) talajtérképészként folytatta a Kolozsvári Területrendező Központnál (Centrul de Organizarea Teritoriului Cluj).

1962-1982 időszakban talajkutató munkatárs, főmunkatárs, talajtérképezési osztályvezető Marosszentgyörgyön a Maros megyei Talajtani és Agrokémiai Hivatalnál (Oficiul pentru Studii Pedologice și Agrochimice Mureș), amelynek a megszervezése, szakmai színvonala neki köszönhető.

Aktív munkaszolgálatának utolsó részét (1982-1993) a Marosvásárhelyi Gyümölcsstermesztő Kutató Állomásnál (Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă Tg-Mureș), mint talajmeliorációs főmunkatárs teljesítette.

Oktatói és oktatásszervezői tevékenysége

Nyugdíjba vonulása (1993. december 31.) után több felsőfokú tanintézményben vállalt oktatói feladatkört.

-1993-2003 időszakban a marosvásárhelyi Dimitrie Cantemir Magánegyetem, Földrajz-történelem Karán román nyelven talajföldrajz és biogeográfia tantárgyak előadását tartja;

-1993-1999 között a Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, Határon Túli Tagozat, Nyárádszeredai Konzultációs Központban talajtan és agrokémia tantárgyakat oktatja a kertészmérnöki hallgatóknak;

1994-2004 tízéves ciklusban a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem Földrajz Karának magyar tagozatán talajföldrajz, talajtérképezés és melioráció tantárgyak elméleti és gyakorlati foglalkozásait teljesíti. Ugyanezen egyetem Biológia-földtan Karán talajtan és ökológiai talajtan előadásokat tart geológus és ökológus hallgatóknak;

2002-2013 periódusban a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Műszaki és Humántudományok Karán tanuló kertészmérnök hallgatóknak talajtan és agrokémia tantárgyakat tanítja.

A felsőoktatásban való szerepvállalása mellett több szakmai szervezet és alapítvány keretében szakmai tanácsadó, különféle tanfolyamok előadó tanára. Ezek közül kiemelendő az illyefalvi LAM Alapítvány, amelynek keretében 1994-2007 időszakban tevékenykedett mint konzultáns és szakelőadó.

Az erdélyi felsőfokú agrárszakoktatás tekintetében kiemelendő két oktatás-szervezéshez kötődő elévülhetelen érdeme:

-1993-as alapításától a Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar Határon Túli Tagozat Nyárádszeredai Konzultációs Központjának vezetője/dékánja, ennek teljes működési ideje alatt (23 év, 1993-2016);

-2001-ben elkészítette a Sapientia EMTE keretében indítandó okleveles kertészmérnök képzés engedélyeztetési dokumentációját, megszervezte a képzés kezdeti működését és elkezdte az oktatói állomány kialakítását.

Szakmai és tudományos társaságokhoz való kapcsolódása

Dr. Jakab Sámuel számos hazai és külföldi szakmai társaság tagja, amelyek közül néhánynak alapító tagja vagy ezekben különféle vezetői tisztséget töltött be:

- a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületének és a Kolozsvári Akadémiai Bizottságnak tagja;
- az Erdélyi Múzeumi Egyesület Agrártudományi Szakosztályának alapítója és első elnöke;
- a Romániai Magyar Gazdák Egyesülete (RMGE) Maros megyei szervezetének alapító tagja;
- a Román Talajtani Társaság tagja (az 1970-es években a genetika és talajtérképezési bizottság vezetőségi tagja);
- a Román Földrajzi Társaság tagja (az 1980-as években Maros megyei fiókjának elnöke);
- a Magyar Agrártudományi Egyesület Gyepgazdálkodási Bizottságának tagja;
- az Európai Talajvédő Társaság tagja (European Society for Soil Conservation);
- a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Baráti Körének alapító tagja;

Tudományos munkássága

Az oktatás és oktatás-szervezés mellett kiemelkedő a tudományos tevékenysége is. Kutatói tevékenysége elsősorban a talajgenetika, talajföldrajz, a talajtérképészet és lejtőfejlődés folyamataihoz köthető, de figyelemre méltók orvosföldrajzi megfigyelései is.

Az 1960-as évek végétől tíz esztendeig tagja a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen a dr. Málnási Géza vezette kutatócsoportnak, amely a gyomorrák földrajzi elterjedése kérdéskörét tanulmányozta. Feladata a környezeti tényezők vizsgálata volt. Az e témakörből készült egyik tanulmányukat bemutatta az 1971-es Európai Nemzetközi Földrajzi Konferencián. Ennek nyomán a Pensylvaniai Slippery Rock Egyetem, ahol ugyancsak foglalkoztak a kérdéssel, egyéves ösztöndíjat ajánl fel neki, de ismét a származása miatt nem tudja igénybe venni.

Szakmai és tudományos tevékenységét tükrözi igen gazdag szakírói munkássága. Szakcikkei a talaj antropogén hatású változásairól hazai szakfolyóiratokban és kiadványokban, többek közt a bukaresti *Buletinul Societății de Științe Geografice, Știința Solului*, továbbá a kolozsvári *Studii și Cercetări de Agronomie* hasábjain és a marosvásárhelyi Megyei Múzeum *Studii și Materiale* című évkönyvében jelentek meg.

Írásait közölte számos rangos nemzetközi szaklap is, mint a *Geographica Medica* vagy a *Neoplasma*.

Ismeretterjesztő írásaival A Hét, Falvak Dolgozó Népe, Előre, Vörös Zászló, Igazság, Tanügyi Újság, később a Népújság, illetve az Erdélyi Gazda oldalain jelentkezett, amelynek szerkesztőbizottsági tagja. A *Bekecsalja* című nyáradszeredai lapban a magyar nyelvű erdélyi mezőgazdasági felsőoktatásról cikkezett.

Röviden talán így lehetne összefoglalni egy majdnem 90 éves életutat és egy több mint 60 éves szakmai utat.

Ma, amikor itt állunk, és próbálunk erről a teljesítményről számokban is beszélni, elképedve olvashatjuk az alábbi számokat:

1. Jakab Sámuel tudományos szakírói és ismeretterjesztő írásainak a száma 375. Ebből több mint száz külföldön, neves szaklapokban zömével angolul jelent meg.
2. Több mint 100 szakdolgozat témavezetője volt.
3. 11 önálló vagy társszerzőkkel közölt kötete és 4 egyetemi jegyzete van.

Legkiemelkedőbb viszont az a szakmai szervezés melynek nyomán ma elmondhatjuk, hogy:

4. irányítása alatt a Nyárádszeredai Tanulmányi Központban kertészmérnök képzést szerzett szakemberek száma 461.
5. szintén az Ő irányításával a Sapientia EMTE keretében elindult Kertészmérnöki képzés eddigi 16 évfolyamán végzetek száma 296.
6. Mindezen hallgatók több mint 90%-a jelenleg is Erdélyben él, dolgozik, családot alapított és 70% a szakmában tevékenykedik.

Ez minden bizonnyal számszerűleg megfeleltethető egy hajdani 1119 lakosú Szásznádas nagyságú községgel, ahonnan Jakab Sámuel indult. Emberi tartása, szakmai bölcsessége, kollégiais viszonyulása példamutató értékű.

Szakmai elismerése

Dr. Jakab Sámuel generációkra kiható fáradhatatlan és nélkülözhetetlen munkásságának elismeréséért eddig több kitüntetésben részesült. Ezek közül kiemelendő:

-szülőfaluja *Szásznádas község díszpolgára* (2000);

-Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Karának legmagasabb elismerését jelentő „*Pro Facultate Horticulturae*” kitüntetés (2007);

-a Maros megye Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatósága részéről odaitélt Kiválósági Oklevél (*Diplomă de Excelență*) (2007);

-a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje (2015);

-az Erdélyi Múzeum-Egyesület „*Gróf Mikó Imre emléklap és plakett*” kitüntetés (2019).

Akadémiai elismeréseként a Szent István Egyetem Díszdoktora és a Sapientia EMTE Emeritus docense.

Dr. Balog Adalbert egyetemi tanár, rektorhelyettes